

Історіографія основних аспектів дослідження новин на регіональному телебаченні

П. Дворянин

Львівський національний університет імені Івана Франка

Paper received 10.11.15; Accepted for publication 20.11.15.

Анотація. Схарактеризовано праці, в яких мовиться про телевізійні новини. Обґрунтовано, що в основі регіонального новинного медіавиробництва, яке відображає інтереси, потреби людини і українського суспільства загалом, має бути інформування про регіональні, всеукраїнські та загальнолюдські цінності в органічній єдності. За таких умов новини сприятимуть формуванню здорових морально-психологічних якостей, соціогуманістичного світобачення, державницького мислення, національно-громадянської гідності.

Ключові слова: журналістика, новини, регіональне телебачення, громадянська гідність, професіоналізм

Вступ. «Що нового?», – часто запитуємо один одного під час зустрічі. Морально-психологічна потреба отримати цікаву, важливу інформацію супроводжує людину відколи вона існує. Поінформованість оберігала її від несподіванок та дозволяла бути суспільно адаптованою. Книжки завжди описували минуле і чуттєве, навіть якщо й описували реальність, то допоки видавали написане, воно ставало колишнім. Саме через засоби масової комунікації, за оцінками спеціалістів, за останні 30 років було вироблено більше інформації, ніж за п'ять попередніх тисячоліть.

Розвиток людства, попри пануючі в ньому різні соціальні системи та ідеології, багато в чому залежить від того, що нерозривно пов'язане з комунікацією та інформацією. Деякі вчені називають їх універсальними ліками від усіх хвороб людства. Відомий японський дослідник Я. Кітахара вважає, що всесвітня філософія інформаційних мереж, яка задовольняє вимоги розвиненого інформаційного суспільства, має допомогти перебудувати суспільство на засадах взаємної допомоги та любові [11, с.4]. Ця думка японського вченого є своєрідним підтвердженням нашої концепції про селективність та полісемічність телевізійних новин, які б мали активніше сприяти формуванню у глядачів високих морально-духовних і національно-гуманістичних цінностей. Однак дослідження інших вчених, зокрема Б.В. Потятиника, М.В. Лозинського [16] про патогенні аспекти впливу телебачення та інших ЗМІ на людей, дає підстави стверджувати, що інформація потужно обплутала усі «суглоби» суспільства й твердо тримає під своїм контролем [11, с.4].

Огляд матеріалів з теми дослідження. Теоретично-методологічним підґрунтям нашого дослідження є підручники, навчальні посібники, монографії українських і зарубіжних авторів, які певними аспектами стосуються новинного медіавиробництва. Серед них називаємо праці П. Бурдье [1], З.С. Дмитровського [6], З. Вайшенберга [2], В.Й. Здоровеги [7], В.Ф. Іванова і В.С. Сердюка [8], М. Кастельса [9], Н. Лумана [13], І.Л. Михайлина [14], В.В. Лизанчука [12], Б.В. Потятиника [17], Г.Г. Почепцова [18], О.А. Сербенської і В.В. Бабенко [20], В.В. Різуна [19], Р. Харріса [22], О.М. Холода [23], А.А. Чічановського і О.Г. Старіша [24], А.В. Яковця [25].

Медіааналітики сайту «Телекритика» нарахували, що люди споживають щодня у п'ять разів більше інформації, ніж 20 років тому, розповсюдження її ЗМІ за цей період перевищує 200 разів [26]. Мовиться тут і про новинні повідомлення регіональних телеканалів.

Мета статті – схарактеризувати праці, в яких мовиться про новини на телебаченні. Для досягнення цієї мети потрібно також осмислити суспільно-політичні умови функціонування регіонального телебачення.

Матеріали та методи дослідження. Новітнє осмислення інформаційно-емоційного і змістовно-тематичного потенціалу новин регіонального телебачення в епоху глобалізації та інформаційної і військової агресії Російської Федерації проти України вимагає всебічного аналізу проведених наукових досліджень. Для розв'язання поставлених завдань було використано історико-теоретичний, порівняльно-логічний, описовий і метод узагальнення.

Результати та їхнє обговорення. В одній із перших в Україні дисертацій про телебачення В.В. Гоян «Інформаційна телевізійна програма: типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста» згадувалося і про новинні випуски регіональних телеканалів. Аудиторія Києва та області ознайомлювалася з регіональними новинами від Київської обласної телерадіокомпанії. Програма «За київським часом» (до 1995 року – «Київська панорама») виходила щоденно на каналі УТ-3. До інформаційних програм місцевого мовлення у столиці належали: програма «Вісті» виробництва телевізійного інформаційного агентства «Вікна», програма «Бістро» виробництва ТК «Гравіс», програма «Хрещатик» від ТК «Київ».

Інформаційна програма «Хрещатик» щодня впродовж 20 хвилин повідомляла про найважливіші події міста та області в тематичних блоках, присвячених економіці, соціальним питанням, освіті, культурі, спорту. Вся інформація супроводжувалася підводками ведучого та відеоблоками. Чимало уваги «Хрещатик» приділяв проблемам екології міста і навколишнього середовища, планам реставрації столиці, політичним подіям, зокрема виборам міського голови чи депутатів до міської ради. Оскільки Київ є столицею країни, то в ефірі цієї програми мали місце і сюжети загальнодержавного значення про зустрічі, що відбувалися на міжнародному рівні тощо [3, с.56-57].

Концептуальні засади функціонування сучасного телебачення як специфічного екранного засобу масової комунікації, виду екранного мистецтва й творчості розглянуто у докторській дисертації В.В. Гоян [4]. Аналізуючи телевізійні програми вона зазначила, що часом у гонитві за ефективними художніми образами журналісти жонглюють фактами про події та явища або намагаються замаскувати порожні ідеї стандартними репліками, заштампованими метафорами, багатослів'ям. «Такі крайнощі, професійний несмак чи

журналістське недбальство поширені як на регіональних студіях, так і в ефірі провідних загальноукраїнських каналів» [4, с.31].

Осмилюючи роль Запорізького регіонального телебачення і радіомовлення в контексті формування національної свідомості молоді, І.Л. Пенчук характеризує також телевізійні новини, зосереджуючи увагу на чинниках національно-громадянського виховання молоді. Осмислила причини понівечення національної свідомості українців, яких упродовж століть зросійшували, паплюжили українські національні ідеали [15].

Незаперечний науковий інтерес викликала кандидатська дисертація Т.В. Федорів «Телевізійні новини в політичній комунікації України: жанрова типологія, технологія виробництва, взаємодія з аудиторією», в якій осмислено теоретичну базу для створення випуску телевізійних новин, узагальнено і пов'язано із сучасним етапом розвитку політичної комунікації в Україні вже напрацьований теоретичний матеріал, окреслено структуру програми теленовин як композиційно-змістової єдності, проаналізовано її головні характеристики, встановлено причинно-наслідкові зв'язки між типом комунікативного процесу, який діє в країні, і практикою функціонування теленовин [21].

Утвердження української національно-громадянської ідентичності трактують також як базовий фундамент існування незалежної, соборної, демократичної, правової України в сучасних міжнародних реаліях. «Національна ідентичність також кваліфікується як основа збереження політичної, економічної, територіальної цілісності України; аналізується в контексті міграційних процесів та у зв'язку з соціотехнологічними та масовокомунікаційними маніпуляціями свідомістю громадян, – наголошує Тетяна Дзюба. – Врешті-решт, національна ідентичність, одноцільність витлумачується як підґрунтя успішного державного менеджменту, втілення медійних проєктів» [5, с.8-9].

Досліджуючи політико-ідеологічний, соціокультурний аспект функціонування регіонального телебачення в новинно-інформаційній сфері враховуємо те, що проти України працює десять потужних медіагруп Російської Федерації, тисячі найнятих фізичних осіб, для яких журналістика не творчий процес, а вигідний бізнес. Вони взяли на озброєння методи геббельсівської пропаганди, яка на підсвідомому рівні готує підґрунтя для розв'язання справжньої війни. Нинішня, так звана, гібридна війна, яку розв'язала Росія проти України, психологічно обумовлювалася, обґрунтовувалася насамперед у головах росіян. Підтвердженням цьому є соціологічні дослідження, за даними яких 83-

87% росіян підтримують путінську війну в Україні. Україна у свідомості російського суспільства вважається другою за ворожістю до Росії (після США). Жаль, але Путін і російський народ – єдинодумці, а толерантність, гуманність, взаємоповага, дружба, про які так багато впродовж тривалого часу мовилося в українських і російських ЗМІ, закінчуються для росіян там, де бере свій початок незалежна, демократична, соборна Україна.

В нинішніх умовах зростання ролі регіонального телебачення (суспільного, громадського, комерційного) особливої ваги набувають професійні методи новинного виробництва, тобто представлення глядачам соціально важливих фактів, їхнього документального підтвердження, інтерпретації, аксіологічної спрямованості. У монографії В.М. Комової «Принципи співвідношення фактів та інтерпретацій в засобах масової інформації» слушно зазначено, що мас-медійна практика, котра оперує діяльністю ЗМІ як соціального інституту, є віддзеркаленням певних соціальних інтересів, диференційованих за змістом і формою. Зосереджено також увагу на співвідношенні об'єктивності та суб'єктивності в процесі інтерпретації фактів та керування інформаційними потоками, осмислено морально-етичні та правові аспекти діяльності ЗМІ [10].

На основі вивчення наукових досліджень, які стосуються підготовки новин, рекомендовано методику створення соціокультурної моделі регіональних новинних випусків на засадах українськоцентричної ідеології і політики, що сприятиме розвитку українського інформаційного потенціалу, подолання хворобливого регіоналізму, неоднорідної ментальності, формуванню почуття і переконання морально-психологічної, соціально-економічної соборності України.

Висновки. Аналіз дисертацій, монографій, підручників, навчальних посібників стосовно функціонування регіонального телебачення незалежно від форми власності і продукування новинних повідомлень підтверджує нашу гіпотезу, яка ґрунтується також на особистій багаторічній журналістичній практиці, що в основі регіонального медіавиробництва, яке зачіпає інтереси і потреби тієї чи іншої людини або українського суспільства загалом – незалежно від того, чи стосується соціальних проблем, політики, економіки, культури тощо, – має бути інформування про регіональні, всеукраїнські і загальнолюдські цінності в органічній єдності, яке за таких умов сприятиме формуванню здорових морально-психологічних якостей, соціогуманістичного світобачення, державницького мислення, національно-громадянської гідності.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Бурдые П. О телевидении и журналистике / П. Бурдые. – Москва: Прагматика культуры, 2002. – 160 с.
- [2] Вайшенберг З. Новинна журналістика: навч. посіб / З. Вайшенберг. – Київ: Академія української преси, 2004. – 262 с.
- [3] Гоян В.В. Інформаційна телевізійна програма: типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.06 «Журналістика» / В.В. Гоян. – Київ, 1999 – 210 с.
- [4] Гоян В.В. Телебачення як вид журналістської творчості: візуально-вербальні компоненти екранної комунікації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук із соц. комунікацій: спец. 27.00.01 «Теорія та історія соціальних комунікацій» / В.В. Гоян. – Київ, 2012. – 36 с.
- [5] Дзюба Т.А. Спрага народу і спрага Вітчизни. Публіцистика другої половини ХІХ – першої третини ХХ ст.: модель національної ідентичності: монографія / Т.А. Дзюба. – Чернівці: Видавець Лозовий В.М., 2012. – 368 с.
- [6] Дмитровський З.Є. Телевізійна журналістика: навч. посібник. – вид. 2-ге / З.Є. Дмитровський. – Львів: ПАІС, 2006. – 208 с.
- [7] Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підручник. – 2-ге вид., перероб і допов. / В.Й. Здоровега. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
- [8] Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика: підручник / передм. В.П. Мостового. – 2-ге вид., випр. / В.Ф. Іванов, В.Є. Сердюк. – Київ: Вища шк., 2007. – 231 с.

- [9] Кастельс М. Информационная эпоха: Экономика, общество, культура / М. Кастельс. – Москва: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
- [10] Комова М.В. Принципи співвідношення фактів та інтерпретацій в засобах масової інформації: монографія / М.В. Комова. – Нац. ун-т Львів. політехніка. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2012. – 250 с.
- [11] Копиленко О.Л. Влада інформації / О.Л. Копиленко. – Київ: Вид-во «Україна», 1991. – 108 с.
- [12] Лизанчук В. Журналістська майстерність: підручник / В. Лизанчук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 376 с.
- [13] Луман Н. Реальність мас-медіа [за ред. Іванова В. та Мінакова М.] / Н.Луман. – Київ: ЦВП, 2010. – 158 с.
- [14] Михайлин І.Л. Основи журналістики: підручник. 5-те вид. перероб. та доп. / І.Л. Михайлин. – Київ: Центр навчальної літератури, 2011. – 496 с.
- [15] Пенчук І.Л. Регіональне телебачення і радіомовлення в контексті формування національної свідомості молоді: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.08 «Журналістика» / І.Л. Пенчук. – Київ, 2003. – 18 с.
- [16] Потятиник Б., Лозинський М. Патогенний текст / Б. Потятиник, М. Лозинський. – Львів: Вид-во Отців Василянів «Місіонер», 1996, – 295 с.
- [17] Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння / Б.В. Потятиник. – Львів: ПАІС, 2004. – 314 с.
- [18] Почепцов Г.Г. Сучасні інформаційні війни / Г.Г. Почепцов. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 497 с.
- [19] Різун В.В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «Журналістика та інформація» / В.В. Різун. – Київ: «Видавничий центр «Просвіта», 2008. – 260 с.
- [20] Сербенська О.А., Бабенко В.В. Основи телетворчості: Практикум. – Львів: ПАІС, 2007. – 112 с.
- [21] Федорів Т.В. Телевізійні новини в політичній комунікації України: жанрова типологія, технологія виробництва, взаємодія з аудиторією: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.08 «Журналістика» / Т.В. Федорів. – Київ, 2004. – 19 с.
- [22] Харрис Р. Психологія масових комунікацій / Р. Харрис. – Санкт-Петербург.: Прайм-Еврознак, 2002, – 448 с.
- [23] Холод О.М. Комунікаційні технології: підручник / О.М. Холод. – Київ: КиМУ, 2012. – 263 с.
- [24] Чічановський А.А., Старіш О.Г. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: підручник. – Київ: Грамота, 2010. – 568 с.
- [25] Яковець А.В. Телевізійна журналістика: теорія і практика: посібник. – 2-ге вид., доповн. і перероб. / А.В. Яковець. – Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 262 с.
- [26] <http://osvita.telekritika.ua/material/1721>

REFERENCES

- [1] Burdie P. About Television and Journalism / P. Burdie – M.: Pragmatics of Culture, 2002. – P. 160.
- [2] Vaishenberh Z. Modern Journalism: study guide / Z. Vaishenberh. – Kyiv: Academy of Ukrainian Press, 2004. – P.262.
- [3] Hoyan V. Informative television program: typological characteristics, parameters of a journalist's activity: thesis for Doctor's degree: training 10.01.06 «Journalism» / V. Hoyan. – Kyiv, 1999 – P.210.
- [4] Hoyan V. Television as the type of journalism creativity: visual and verbal components of screen communication: author's summary for Doctor's Degree: training 27.00.01 «Theory and History of Social Communicatins» / V. Hoyan – Kyiv, 2012. – P.36.
- [5] Dziuba T. Thirst of the Nation and the desire of the Motherland. Journalism of second half of 19th - first third of the 20th centuries: model of national identity: monograph / T. Dziuba. – Chernihiv: Publisher Lozovyi V. 2012. – P. 368.
- [6] Dmytroshkyu Z. Television Journalism: teaching guide. – 2nd ed. / Z. Dmytroshkyu. – Lviv: PAIS Publisher, 2006. – P. 208.
- [7] Zdoroveha V. Theory and Methods of journalistic activity: textbook: – 2nd Edition, revised and supplemented. / V. Zdoroveha. – Lviv: PAIS Publisher 2004. – P.268.
- [8] Ivanov V., Serdiuk V. Journalistic Ethics: textbook / Foreword of V. Mostovyi. – 2nd Editon, Revised. / V. Ivanov, V. Serdiuk. – Kyiv: Higher School Publisher, 2007. – P.231.
- [9] Kastelie M. Era of Information: Economics, Society and Culture / M. Kastelie. – Moscow: Higher School of Economics, 2000. – P.608.
- [10] Komova M. Principles of correlation of facts and interpretations in the mass media: monograph / M. Komova – Lviv Polytechnic National University. – Lviv: Lviv Polytechnics Publisher, 2012 – P. 250.
- [11] Kopylenko. O. The Power of Information / O. Kopylenko. – Kyiv: Ukraine Publisher, 1991. – P. 108.
- [12] Lyzanchuk V. Journalistic Skills: textbook / V. Lyzanchuk. – Lviv, Ivan Franko Lviv National University, 2011. – P.376.
- [13] Luman N. Mass Media Reality [edited by Ivanov V. and Minakova M.] / N. Luman. – Kyiv: CVP, 2010. – P. 158.
- [14] Mykhailyn I. Foundations of Journalism: textbook. 5th Edition, revised and supplemented / I. Mykhailyn. – Kyiv: Center of Educational Literature, 2011. – P.496.
- [15] Penchuk I. Regional television and broadcasting in the context of formation of national consciousness of youth: Author's summary for Doctor's Degree. training 10.01.08 «Journalism» / I. Penchuk. – Kyiv, 2003. – P.18.
- [16] Potiatynyk B., Lozynski M. Pathogenic Text / B. Potiatynyk; M. Lozynski. – Lviv: Publisher of the Basilian Fathers «Missionary», 1996 – P.295.
- [17] Potiatynyk B. Media: Keys to Understanding / B. Potiatynyk. Lviv: PAIS Publisher, 2004. – P.314.
- [18] Pocheptsov G. Modern Information Wars / G. Pocheptsov. – Kyiv: Publishing House of the Kyiv-Mohyla Academy, 2015. – P.497.
- [19] Rizun V. Mass Communication Theory: textbook for students for the training 0303 «Journalism and Information» / V. Rizun. – Kyiv: Prosvita (Enlightenment) Publishing House, 2008. – P. 260.
- [20] Serbenska O., Babenko V. Basics of Television Activity: Practical Textbook; Lviv: PAIS Publishing House, 2007. – P.112.
- [21] Fedoriv T. Television news in political communication of Ukraine: genre typology, production technology, interaction with the audience: Author's summary for Doctor's Degree in the training 10.01.08 «Journalism» / T. Fedoriv. – Kyiv, 2004. – P.19.
- [22] Harris R. Psychology of Mass Communications / R. Harris. – Saint-Petersburg: Prime-Eurosign, 2002 – P.448.
- [23] Holod O. Communication Technologies: textbook / O. Holod. – Kyiv: Kyiv International University, 2012. – P.263.
- [24] Chichanovskiy A. Starish O. Information Processes in the Structure of Global Communication Systems: textbook. – Kyiv: Hramota Publisher, 2010. – P.568.
- [25] Yakovets A. Television Journalism: Theory and Practice: handbook. – 2nd Edition, revised and supplemented / A. Yakovets. – Kyiv: Publishing House of the Kyiv-Mohylanska Academy, 2009. – P.262.
- [26] <http://osvita.telekritika.ua/material/1721>

Historiography of the main aspects of news investigation on the regional TV

P. Dvorianyn

Abstract. Author characterized work, which is spoken about television news. It is proved that the basis of regional news making, which is intended to reflect the interests, rights and needs of Ukrainian society as a whole, should be informing about regional, national and human values in organic unity. Under these conditions news will promote a healthy moral and psychological qualities, socio humanistic worldview, state thinking, national civil dignity.

Keywords: *journalism, news, regional television, national values, civil dignity and professionalism*